

**ชื่องานวิจัย** การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี

**ผู้วิจัย** นางธวัลรัตน์ ศิริ

**สถานที่ทำงาน** โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ปีที่พิมพ์ 2567

### บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี
- 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี
- 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี
- 4) ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียนมีนักเรียน 29 คน ผู้วิจัยเป็นผู้สอนและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2) ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี และ
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ใช้ระยะเวลาในการทดลองสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 13 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 13 ชั่วโมง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต รหัสวิชา ส14201 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 13 แผน ใช้เวลา 13 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบประเมินหลังการใช้รูปแบบและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent)

### ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนรายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยใช้ปัญหาเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ โดยเน้นการฝึกฝนผ่านการใช้กระบวนการคิด สังเกต วิเคราะห์ พุดฟัง สื่อสารด้วยการตั้งคำถามตอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็นมีการตัดสินใจที่ดีและสามารถเรียนรู้ทำงานร่วมกัน รวมทั้งการนำทักษะที่ได้ในการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี ที่ดำเนินการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ มีชื่อเรียกว่า “PJTCRE MODEL” มีองค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุน เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 จัดเตรียมความพร้อม (Preparing to learn: P) ขั้นที่ 2 ร่วมพิจารณาปัญหา (Jointly consider the problem: J) ขั้นที่ 3 คิดวิเคราะห์ปัญหา (Think and analyze the problem: T) ขั้นที่ 4 สรุปและสร้างองค์ความรู้ (Concluding Ideas: C) ขั้นที่ 5 สะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflecting: R) และขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating: E) ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.92 ซึ่งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันและผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.05/81.30 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า การทดสอบค่าสถิติ  $t = 20.33$ ,  $df = 28$  ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.70 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า 1) ผลการประเมินหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.31$  S.D. = 0.72) และ 2) ผลของการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจริญรัฐอุปถัมภ์ ที่มีต่อการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า ความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.22$ , S.D. = 1.08)